

SPECIALYBĖS KALBOS KLAIDOS VILNIAUS KOLEGIJOS VERSLO VADYBOS FAKULTETO ĮSTAIGŲ ADMINISTRAVIMO STUDIJŲ PROGRAMOS STUDENTŲ BAIGIAMUOSIUOSE DARBUOSE

Elvyra Trimonytė

Vilniaus kolegija Verslo vadybos fakultetas

Anotacija. *Vilniaus kolegijos Verslo vadybos fakultete studentai baigiamuosius darbus rašo laikydamiesi Baigiamųjų darbų rengimo, įforminimo ir gynimo metodinių nurodymų. Vienas iš bendrųjų reikalavimų keliamas minėtiems darbams – taisyklinga kalba. Tačiau praktiškai kartais darbuose pasitaiko šio reikalavimo nepaisymo atvejų. Straipsnyje aptariamos specialybės kalbos klaidos, aptiktos 2018 m. trisdešimtyje Vilniaus kolegijos Verslo vadybos fakulteto įstaigų administravimo studijų programos studentų baigiamuosiuose darbuose. Nustatyta, kad minėtos studijų programos studentų baigiamuose darbuose daugiausia pasitaiko leksikos ir sintaksės klaidų. Juose yra ir kitų klaidų (žodžių darybos, morfologijos), tačiau jų procentinė dalis kur kas mažesnė. Aptiktos klaidos klasifikuojamos gramatiniu aspektu, pateikiama klaidingų kalbos pavyzdžių, kurie taisomi, o pačios klaidos analizuojamos teoriniu požiūriu, daromos atitinkamos išvados. Straipsniu siekiama atkreipti dėstytojų ir studentų dėmesį į gimtosios kalbos taisyklingumo svarbą ne tik rašant baigiamuosius darbus, bet ir kitose žmogaus veiklos sferose, taip pat akcentuojama būtinybė kalbos mokytis visą gyvenimą.*

Pagrindiniai žodžiai: *specialybės kalba, klaidos, leksika, žodžių daryba, morfologija, sintaksė.*

Problema. Kiekviena Vilniaus kolegijos Verslo vadybos fakulteto katedra, kuruojanti vieną ar kitą studijų programą yra susirūpinusi studentų baigiamųjų darbų lygiu. Jau bus keleri metai, kai fakultetas pasitvirtino naujus Baigiamųjų darbų rengimo, įforminimo ir gynimo metodinius nurodymus. Juose yra nurodyti baigiamųjų darbų reikalavimai. Kalbos taisyklingumas įtrauktas į bendruosius reikalavimus, kuriuos turi atitikti baigiamasis darbas per gynimo katedroje pirmąją peržiūrą. Todėl baigiamojo darbo kalbos taisyklingumas suprantamas kaip privaloma būtinybė. Tačiau praktiškai kartais pasitaiko atvejų, kai mūsų fakulteto dėstytojams tenka nesmagiai pasijusti baigiamųjų darbų gynimo komisijos narių būryje dėl vienos ar kitos kalbos klaidos, pasitaikančios baigiamuosiuose darbuose. Apie darbuose pastebėtas klaidas prasitaria ir recenzentai rašydami recenzijas. Šios aplinkybės ir daro pasirinktą straipsnio temą aktualią.

Tyrimo problema – įstaigų administravimo studijų programos studentų baigiamuosiuose darbuose pasitaikančios klaidos.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti ir apibendrinti Vilniaus kolegijos Verslo vadybos fakulteto įstaigų administravimo studijų programos studentų baigiamuosiuose darbuose pasitaikančias specialybės kalbos klaidas ir nustatyti, kiek ir kokių specialybės kalbos klaidų studentai daro daugiausiai.

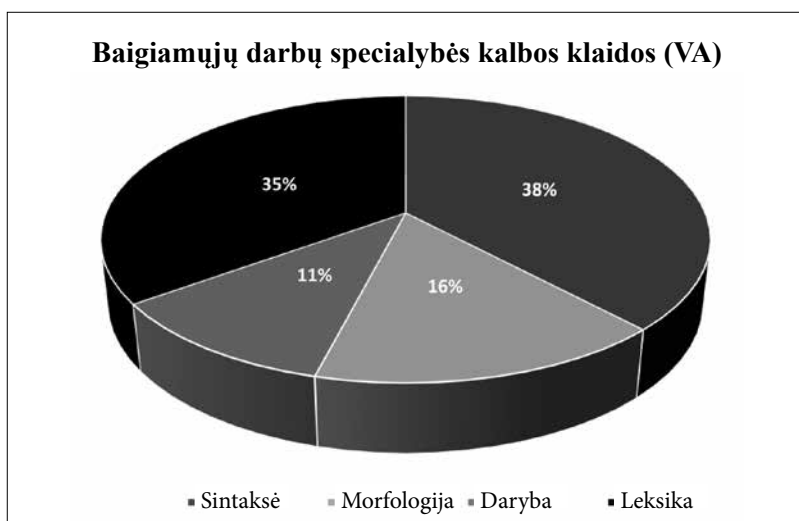
Metodologija ir metodai

Tyrimo objektas – Vilniaus kolegijos Verslo vadybos fakulteto įstaigų administravimo studijų programos studentų baigiamųjų darbų kalba.

Tyrimo metodai – studentų baigiamųjų darbų analizė: kalbinis apdorojimas, teorinis apibendrinimas, loginis įprasminimas.

Rašant straipsnį atliktas 2018 m. įstaigų administravimo studijų programos studentų baigiamuosiuose darbuose pasitaikančių klaidų tyrimas.

Tyrimas aktualus, nes niekas iki šiol šios opios problemos fakultete nenagrinėjo. Peržiūrėta 30 baigiamųjų darbų. Aptiktos 254 klaidos. Suklasifikavus klaidas gramatiniu aspektu, nustatyta, kad daugiausia daroma sintaksės ir leksikos klaidų, mažesnė dalį sudaro žodžių darybos ir morfologijos klaidos. Procentais rastos klaidos atrodo šitaip:

Žinoma, darbuose pasitaiko įvairiausių rašybos, skyrybos, teksto rinkimo klaidų. Peržiūrint baigiamuosius darbus į pastarąsias dėmesys nekoncentruotas. Jos šiame straipsnyje nenagrinėjamos. Specialybės kalbos klaidų, pasitaikančių įstaigų administravimo studijų programos studentų baigiamuosiuose darbuose, tyrimas išsamus, klaidos straipsnyje išanalizuotos, pateikti klaidų pavyzdžiai atsižvelgiant į jų vartojimo dažnį, jie ištaisyti, t. y. logiškai įprasminėti, ištirtumas pakankamas (temų formuluotės kartojamos, keičiami tik įmonių pavadinimai), leidžiantis straipsnio pabaigoje daryti atitinkamas išvadas.

1. Leksikos klaidos

Analizuojant leksikos klaidas pastebėta, kad dažniausiai pažeidžiama žodžio reikšmė, tai vadinamieji semantizmai, kurių kilmė susijusi su pažodiniu vertimu iš kitų kalbų, pasitaiko svetimybų, neteiktinų vertinių, nepagrįstai vartojamų tarptautinių žodžių, nors jiems turime gerus lietuviškus atitikmenis. Štai pluoštelis pažeistos semantikos pavyzdžių: 1. Įmonė *pakankamai* (= labai) stipri, galinti atsilaikyti prieš neigiamus veiksnius. 2. *Nepakankamai* daug (= Per mažai, labai nedaug) skiriama laiko klientų poreikiams išsiaiškinti. 3. Verslo kūrimas suteikia galimybę pradedantiesiems sparčiai kintančiame verslo pasaulyje *pakankamai* (= labai) lengvomis sąlygomis įgyvendinti gerą idėją. 4. Įstaigoje *pakankamai* (= labai) didelė darbuotojų kaita. 5. Tokioms atrankoms reikia *pakankamai* (= labai) nedidelio laiko ir mažų finansinių sąnaudų. 6. Atlygio sistema nėra *pakankamai* (= labai) sąžininga. 7. Kiekvienas mokymo organizavimo etapas susijęs su *sekančiu* (= kitu) etapu. 8. *Sekančią* (= Kitą) grandį sudaro direktoriaus pavaduotojas, Skolų išieškojimo skyriaus vadovas, Teisės skyriaus vadovas bei buhalteris. 9. *Sekanti* (= Kita) konfliktų priežastis – informacijos stoka. 10. Dėl *pastoviai* (= nuolat) didėjančios konkurencinės paslaugų rinkos paslaugų kokybės vertinimas atlieka vis svarbesnį vaidmenį organizacijos vadyboje. 11. Kokybės vertinimo tikslas – *pastoviai* (= nuolat) teikti vartotojams paslaugas, tiesiogiai atitinkančias jų poreikius ir lūkesčius už palankiausią kainą ir norimus sutarties terminus. 12. *Pastovus* (= Nuolatinis) rezultatų vertinimas leis suvokti ir įvertinti pažangą. 13. Apčiuopiamumo dimensija nėra *pilnai* (= visiškai) užtikrinama, kadangi nėra pasirūpinta klientais. 14. Klientai nėra *pilnai* (= visiškai) užtikrinti savo daiktų saugumu. 15. Pagrindiniai darbuotojai, kurie *pilną* (= visą) darbo dieną praleidžia biure yra šie... 15. Palankaus psichologinio klimato sudarymas kolektyve, visapusiškas palaikymas bei paskatinimas dirbti, mokytis, tobulėti – tai *ypatingai* (= ypač) svarbūs žingsniai darbuotojo adaptacijos metu. 16. Darbuotojų motyvacija *ypatingai* (= ypač) aktuali paslaugų sektoriuje. 17. Santykiai su vadovu *ypatingai* (= ypač) prasti. 17. Mokymo tikslas turi būti *teisingai* (= tinkamai) suformuluotas. 18. Buvo klausama, ar darbuotojai jaučiasi *teisingai* (= tinkamai) įvertinami už atliekamą darbą. 19. Šia tema yra daug knygų, svarbu tik *teisingai* (= tinkamai) pasirinkti. 20. Siūlyčiau paskirti atsakingą asmenį, kuris *talpintų* (= skelbtų) svarbią informaciją įmonės interneto puslapyje. 21. Dauguma darbuotojų *galvoja* (= mano), kad pakeitus darbo organizavimo modelį padėtis įstaigoje pasikeistų. 22. Ji *vadovės* (= vadovo) pareigas *užima* (= eina) antrus metus. 23. Ypač tai aktualu prekybos ir paslaugų įmonėms, turinčioms *betarpišką* (= tiesioginį) kontaktą su pirkėjais ar paslaugų vartotojais. 24. Tikslinga *pravesti* (= organizuoti) mokymus. 25. Skirtingo amžiaus bendradarbiai dažnai neturi *vieningos* (= bendros) nuomonės daugeliu klausimų.

Kaip matyti iš pateiktų pavyzdžių, studentai dažniausiai pažeidžia žodžių *pakankamai* ir *labai*; *sekantis* ir *kitas*; *pastovus*, *pastoviai* ir *nuolatinis*, *nuolat*; *pilnas*, *pilnai* ir *visas*, *visiškai*, *visai*, *visiškai*; *ypatingai* ir *ypač* bei *teisingas* ir *tinkamas* reikšmes.

Taip pat studentai kartais vartoja neteiktinus vertinius, verstinius posakius: 1. Apklauso rezultatai apdoroti *Excel ir SPSS programų pagalba* (= *Excel* ir *SPSS* programomis). 2. Klientams nėra suteikta galimybė susisiekti su aptarnaujančiu personalu *šios programos pagalba* (= šia programa). 3. *Telekomunikacijų pagalba* (= Telekomunikacijomis) 44 % respondentų gauna informacijos tiek, kiek reikia. 4. Svarbu, kaip vadovas stengiasi gerinti organizacinį klimatą, *tuo pačiu* (= drauge) ir kolegų santykį su juo. 5. Kai vadovas orientuotas į santykį, jis gali tikėtis tikro pasitikėjimo ir *tuo pačiu* (= drauge) neperfiltruotos informacijos iš darbuotojų. 6. Darbuotojai tai tikrai įvertins, jausis pripažinti, reikalingi organizacijai, *o tuo pačiu* (= drauge, kartu) mažės darbo jėgos kaita. 7. *Viso* (= Iš viso) įmonėje dirba 125 darbuotojai. 8. Nuo komunikacijos priklauso *ant kiek* (= kiek) į organizacijos kasdienybę bus ištraukę jos darbuotojai. Bene dažniausia studentų vartojama klaida yra žodžio *pagalba* įnagininkas ir *tuo pačiu*.

Baigiamuosiuose darbuose pasitaiko ir svetimybių: 1. Saugiausia kaupiamus duomenis laikyti sukurtoje byloje ar kitame saugiam *faile* (= rinkmenoje). 2. Jis yra atsakingas už įmonės *brandingą* (= prekių ženklo sklaidą). 3. Įmonėje esantis *telemarketingo* (= telerinkodaros) skyrius nuolatos ieško naujų klientų. Tiesa, jų nėra daug.

Darbuose yra nemažai tarptautinių žodžių. Nors jie ir norminiai, ir tinkantys mokslinio stiliaus darbuose, tačiau kartais patartina geriau vartoti juos atitinkančius lietuviškus pakaitalus, nes šie aiškesni ir visiems suprantamesni. Pvz.: 1. UAB „DPD Lietuva“ turi *pakankamai* (= labai) platų gabenimo paslaugų *spektrą* (= įvairovę), įvairius siuntinius gali pristatyti į daugiau nei 220 pasaulio šalių.

2. Žodžių darybos klaidos

Žodžių daryba yra vienas iš leksikos gausinimo būdų. Naujų žodžių pasidaro priedėliniu, priesaginiu, žodžių sandūros ir galūnės pakeitimo būdais. Darrant žodžius dažnai nepaisoma tikrosios, savos priedėlio ar priesagos reikšmės, žodžių darybos taisyklių. Studentų baigiamuosiuose darbuose vartojama klaidingų priedėlių vedinių. Vienais atvejais priedėlis vartojamas be reikalo, kitais – priedėlį reikia keisti kitu. Štai keli klaidingų priedėlių vedinių pavyzdžiai: 1. Darbe akcentuojamos darbuotojų priėmimo ir *apmokymo* (= mokymo) problemos. 2. Skyriui surengus darbuotojų *apmokymus* (= mokymus) padėtis organizacijoje tikrai pagerėtų. 3. Šiai problemai spręsti teikiami tokie *pasiūlymai* (= siūlymai)... 4. *Išnaudojant* (= Panaudojant) visas esamas platformos galimybes sutaupomos finansinės išlaidos. 5. Toks personalas dirba *neišnaudodamas* (= nepanaudodamas) viso darbinio potencialo. 6. *Paskaičiuota* (= Apskaičiuota), kad 2018 m. šiose drabužių parduotuvėse dirbančioms pardavėjoms darbo užmokestis padidėtų 20 procentų. 7. Mokestis už paslaugas turi būti *apiformintas* (= įformintas) laiku. 8. Jei įmonė mokės *pavedimu* (= pervedimu), turi būti pristatytas garantinis raštas. 9. *Priskiriami* (= Paskiriami) darbuotojai už galimų sprendimų priėmimą.

Studentų baigiamuosiuose darbuose aptikta ir priesaginės žodžių darybos klaidų. Pvz.: 1. Įmonė teikia įvairias paslaugas, susijusias su *internetinių* (= interneto) svetainių kūrimu. 2. Prieš įsigydami paslaugas dauguma klientų pirmiausia atkreipia dėmesį į *internetinės* (= interneto) svetainės dizainą. 3. Įmonei būtina periodiškai atnaujinti *internetinę* (= interneto) svetainę. 4. 2018 m. balandžio mėn. *statistiniais* (= statistikos) duomenimis įmonėje dirba 9 darbuotojai. 5. Jei įmonė *atsakinėja* (= atsako) į tokius komentarus viešai, ji pripažįsta savo kaltę ir ginasi. 6. Darbuotojai neaktyviai *atsakinėdavo* (=atsakė) į pateiktus anketos klausimus. 7. Kiekvieno skyriaus taisyklės *daliniai* (= iš dalies) susijusios su kitų skyrių taisyklėmis. 8. Įmonė *daliniai* (= iš dalies) tam skiria laiko.

Pasitaiko ir tokių atvejų, kai studentai patys pasidaro tokį žodį, kuris nėra fiksuotas žodynuose. Pvz.: 1. *Daugelį paslaugų kokybės dimensijų tiesiogiai įtakoja* (= Daugeliui paslaugų kokybės dimensijų tiesiogiai daro įtaką) paslaugas teikiantys darbuotojai. 2. Kokie vidiniai ir išoriniai veiksniai *įtakoja personalo darbą* (= daro įtaką personalo darbui)?

3. Morfologijos klaidos

Studentų baigiamuosiuose darbuose aptikta ir morfologijos klaidų. Yra netinkamo dauginių skaitvardžių ir įvardžių vartojimo atvejų. Pvz.: 1. *Abejoms* (= Abiem) parduotuvėms būdingos tos pačios klientų aptarnavimo spragos. 2. *Abejose* (= Abiejose) kritinėse zonose paslaugų kokybė priklauso nuo techninių sprendimų. 3. Baigiamojo darbo problemai atskleisti bus naudojami dvejį (= du) tyrimo metodai. 4. Šie darbuotojai dirba įmonėje jau *kelis* (= kelerius) metus.

Matyt, studentai bus prastai įsiminę taisyklę, kad dauginiai skaitvardžiai ir atitinkamos įvardžių formos yra vartojamos tik su daugiskaitiniais daiktavardžiais.

Laipsniuojamieji derinamieji žodžiai – būdvardžiai, būdvardinę reikšmę turintys dalyviai ir nederinamieji – prievieksmiai. Šios laipsnių formos daromos su gramatinėmis priesagomis. Tačiau dėl rusų kalbos įtakos pasitaiko klaidingų formų su pagalbinio žodžiu. Studentai neišvengia ir nelaipsniuotinių tarptautinių būdvardžių, kurių vidinė reikšmė žymi didžiausią ypatybės kiekį, klaidingo laipsniavimo. Pvz.: 1. Stengiamasi atrinkti *labiausiai tinkamus* (= tinkamiausius) asmenis. 2. Visada yra parenkami *labiausiai tinkami* (= tinkamiausi) pasiūlymai. 3. Personalo atrankos įmonės pagal iš anksto nurodytus UAB „DPD Lietuva“ kriterijus atranka *labiausiai tinkamus* (= tinkamiausius) kandidatus. 4. Tai padeda parinkti *optimaliausias* (= optimalias) ir *efektyviausias* (= efektyvias) skolų išieškojimo priemones. 5. *Optimaliausias* (= Optimalus) variantas darbuotojus siųsti būtent į šiuos mokymus. 6. Visiems dalyviams suteikiamos *optimaliausios* (= optimalios) galimybės. 7. Šio kalendorinio plano tikslas – *optimaliausiomis* (= optimaliomis) laiko sąnaudomis patobulinti įmonės personalo atrankos ir adaptacijos organizavimą.

Veiksmažodis – sudėtingiausia lietuvių kalbos dalis, turinti įvairių formų: linksniuojamųjų, asmenuojamųjų ir nekaitomųjų. Netaisyklingiausiai vartojamos

formos yra veiksmažodžių bendratis, sangražiniai veiksmažodžiai, dalyviai ir padalyviai.

Studentų baigiamuosiuose darbuose apstu netaisyklingos bendraties junginių, išsiverstų iš rusų kalbos (4 proc.): 1. *Kad pradėti* (= Norint pradėti) verslą, reikia žinoti, kokioje srityje jį norima įkurti. 2. *Kad sukurti* (= Norint sukurti) duomenų bazę, buvo pateikti siūlymai, kurie ateityje bus įgyvendinti. 3. *Kad gauti* (= Norint gauti) reikiamą informaciją, siūloma atlikti studentų apklausą. 4. *Kad suprasti* (= Norint suprasti) bendravimo dėsningumus ir principus, reikia išmanyti socialinę psichologiją. 5. Tam, *kad išsiaiškinti* (= Norint išsiaiškinti), kokių veiksnių geriausia imtis, būtina atlikti atitinkamus tyrimus. 4. *Kad sužinoti* (= Norint sužinoti) paslaugos svarbą, reikėtų panagrinti paslaugos sąvoką.

Labai retai klaidingai vartojamos sangražinės formos: 1. Schemoje aiškiai *matosi* (= matyti), nuo kokių veiksnių priklauso pasitenkinimas darbu. 2. Lentelėje *matosi* (= matyti) gauti rezultatai.

Veiksmažodžių formos: dalyviai, pusdalyviai, padalyviai dėl negebėjimo suvokti jų reikšmės skirtybių dažnai painiojami vienas su kitu. Pvz.: 1. Organizatoriai visiems *dalyvaujantiems* (= dalyviams) siūlytų 2 kavos pertraukėles, pietus ir mokymų medžiagą. 2. Nauji *dirbantieji* (= darbuotojai) daro klaidas (= klaidų). 3. Lietuvoje ir Latvijoje įmonei atstovauja *vykdantieji* (= vykdomieji) direktoriai. 4. Nustatytos priežastys, lemiančios darbuotojų kaitą įmonėje: mažas darbo užmokestis, didelis darbo krūvis, *slenkantis* (= slankusis) darbo grafikas, dažnos stresinės situacijos. 5. *Patiriant* (= Patirdamas) stresą kiekvienas reaguoja skirtingai, galimos trejopos psichologinės reakcijos: emocinės, kognityvinės ir elgesio. 6. Pedagogai ir jų padėjėjai didžiąją dienos dalį praleidžia mokykloje *ugdant* (= ugdydami) „sunkius“ mokinius, turinčius specialiųjų poreikių. 7. Šiuolaikiniai vaikų darželiai *siekiant* (= siekdami) efektyviai veikti nuolatinės kaitos sąlygomis turi naujai pažvelgti į žmoniškųjų išteklių valdymą. 8. Daugelis darbuotojų linkę kritiškai vertinti savo kolegas, taip *griaunant* (= griaudami) gerus tarpusavio santykius. 9. Įmonė gali išbandyti keletą mokymo metodų, prieš *priimant* (= priimdama) galutinį sprendimą. 10. Darbuotojai praleidžia trečdalią darbo laiko *susirašinėjant* (= susirašinėdami) elektroniniais laiškais. 11. Autorė dirba šioje parduotuvėje, todėl turi *patirties stebint ir aptarnaujant klientus* (= klientų stebėjimo ir aptarnavimo patirties). 12. Jei sumažintume krūvį, *padidinant* (= padidindami) darbuotojų skaičių, reikalai pagerėtų. 13. *Dirbant* (= Dirbdami) su klientais darbuotojai tampa profesionalesni. 14. Aptarnaujantis personalas turi būti mandagus ir *dirbant* (= dirbdamas).

4. Sintaksės klaidos

Studentų baigiamuosiuose darbuose yra ir sintaksės klaidų. Baigiamųjų darbų autoriai klysta vartodami linksnius ir prielinksnes konstrukcijas. „Būdingiausios linksnių vartojimo klaidos – tai netinkamo linksnio parinkimas ar jam nebūdingos reikšmės suteikimas“ (Šukys, 1998).

Vardininko klaidų studentų darbuose aptikta nedaug. Pvz.: 1. Pasitaiko dar *keblesnės situacijos* (= keblesnių situacijų). 2. Kartais atsitinka *netikėtumai* (= netikėtumų) aptarnaujant klientus.

Pamiršta, jog vardininkas nevertotinas neapibrėžiamąja reikšme.

Klaidų gausumu išsiskiria naudininko linksnis. Ypač neįsiminta, jog griežtai taisytinai veiksmažodinis daiktavardžių su *-imas (-ymas)* naudininkas su kilmininku daikto paskirčiai reikšti. Pvz.: 1. *Grupių sudarymui* (= Grupėms sudaryti) svarbu pasirinkti skirtingų padalinių darbuotojus. 2. Atsakomybės *jausmo skatinimui* (= jausmui skatinti) reikia individualių pokalbių ir asmeninio dėmesio. 3. Savitarinos restoranuose „Delano“ nurašytas maistas neišmetamas: jis rūšiuojamas *perdirbimui* (= perdirbti). 4. Baigiamojo darbo tikslas – išanalizuoti UAB „Arimex“ vidinę komunikaciją bei pateikti sprendimus efektyvios *komunikacijos tobulinimui* (= komunikacijai tobulinti). 5. Tai tinkamas laikas *informacijos perdavimui* (= informacijai perduoti). 6. Reikia 700 eurų psichologo *etato įsteigimui* (= etatui įsteigti). 7. Baigiamojo darbo tikslas – pateikti siūlymus Vilniaus Šilo mokyklos pedagogų ir jų padėjėjų *streso mažinimui* (= stresui mažinti) darbe. 8. Šis mėnuo patogiausias įmonės *permainų įgyvendinimui* (= permainoms įgyvendinti). 9. Kiti darbuotojai šios programos *darbų skirstymui* (= darbams skirstyti) nenaudoja. 10. Baigiamojo darbo tikslas – išsiaiškinti personalo nesklandaus darbo priežastis ir sukurti *planą darbo organizavimo gerinimui* (= darbo organizavimo gerinimo planą). 11. Sukurta bazė būtų naudojama *duomenų įrašymui* (= duomenims įrašyti). 12. Toliau analizuojamos priemonės, *kurių įgyvendinimui* (= kurioms įgyvendinti) reikia pradinių lėšų. 13. Retai įstaigos pasirūpsta investuoti finansinius išteklius teikiamų paslaugų *kokybės vertinimui* (= kokybei vertinti).

Yra įnagininko klaidų. Kartais pamirštama, jog jis nevertojamas dvejetainio linksnio būdvardiškuoju dėmeniu vietoj dvejetainio vardininko, dvejetainio kilmininko, dvejetainio naudininko bei dvejetainio galininko būdvardiškojo dėmens. Pvz.: 1. Viešas pagyrimas leidžia darbuotojui pasijusti *vertinamu ir pastebėtu* (= vertinamam ir pastebėtam). 2. Įmonei reikia būti *išskirtine* (= išskirtinei). 3. Patariama visus darbuotojus supažindinti su patarimais, padėsiančiais telefoninius pokalbius paversti *sklandesniais ir efektyvesniais* (= į sklandesnius ir efektyvesnius). 4. Ši priemonė paskatina asmenį būti *lojaliu* (= lojalų) įstaigai. 5. Tai juos paskatins būti *aktyvesniais* (= aktyvesnius), siekti geresnių darbo rezultatų. 6. Pasiūlymas daro darbą *patraukliu* (= patrauklų). 7. Konkurencines pozicijas stiprinančios arba jas išlaikyti norinčios įmonės ieško būdų, kaip atsižvelgti į klientų pageidavimus, susijusius su aptarnavimu, iširti klientų lūkesčius ir panaudoti tas priemones, dėl kurių aptarnavimas taptų *geresniu* (= geresnis). 8. Norint išlaikyti tikslinės auditorijos dėmesį reikia būti *autentišku, aktyviu, komunikabiliu* (= autentiškam, aktyviam, komunikabiliam).

Pagal klaidų gausumą antrąją vietą galima skirti vietininkui. Tai nenuostabu, kadangi „vietininką vaizdingai galima pavadinti „klaidų čempionu“, nes jį vartojant klystama daug dažniau negu vartojant bet kurį kitą lietuvių kalbos linksnį“ (Šukys, 1998). Visiškai netinka veiksmažodinių daiktavardžių su priesaga *-imas (-ymas)*

vietininkai. Juos čia gali atstoti šių daiktavardžių kilmininkai, neasmenuojamosios veiksmažodžių formos, ypač padalyviai, kitos raiškos priemonės. Pasitaiko ir kitokių vietininko klaidų. Pvz.: 1. Stebėjimas ar eksperimentas neleistų surinkti tyrimui reikalingų duomenų arba paliktų labai didelę *spragą informacijos interpretavime* (= informacijos interpretavimo spraga). 2. Atlikus parduotuvių klientų aptarnavimo analizę, taip pat išnagrinėjus klientų apklausos rezultatus, galima identifikuoti *problemines sritis klientų aptarnavime* (= klientų aptarnavimo problemines sritis). 3. Svarbią vietą *personalo atrankos organizavime* (= organizuojant personalo atranką) užima personalo poreikio planavimas. 4. Jų metu formuojami *įgūdžiai įmonės finansų valdyme* (= įmonės finansų valdymo įgūdžiai). 5. Ne visada visos probleminės sritys *mokymų organizavime* (= organizuojant mokymus) paliečia klientų poreikius. 6. Šiandien *darbuotojų motyvavime* (= motyvuojant darbuotojus) turėtų būti taikomi jungtiniai kelių motyvavimo priemonių deriniai. 7. Siūlomos priemonės padės išspręsti *aptarnavime esančias klaidas* (= aptarnavimo klaidas). 8. Lietuvoje problema yra *tame* (= ta, tokia), kad vadovai su darbuotojais apskritai nesiderina dėl įmonėje vykstančių procesų. 9. Galimas informacijos nuslėpimas ir iškraipymas, *ko pasekmėje* (= dėl ko) neefektyviai sprendžiamos iškilusios problemos. 10. Numatyta, kad tyrimo *eigoje* (= tyrimo metu) tyrėjas gali papildomai pateikti į planą neįtrauktų klausimų. 11. Mokymų organizavimo tobulinimo galimybės pateikiamos vienerių metų *laikotarpyje* (= laikotarpiu). 12. Yra kuriamos teorijos, aptariami jų realizavimo *praktikoje* (= praktiškai) būdai. 13. Apklausos metodas gali būti taikomas ir *pradiniame tyrimo etape* (= pradinio tyrimo etapu). 14. Yra būtinybė *paslaugas teikti aukštesniame lygmenyje* (= teikti aukštesnio lygmens paslaugas).

Prielinksninės konstrukcijos studentų darbuose vartojamos beveik taisyklingai, norma pažeidžiama dažniausiai vartojant prielinksnį *į*, bet pasitaiko ir kitų prielinksnų vartojimo klaidų. Pvz.: 1. Vadovai turi skirti dėmesį *į* aptarnaujančio personalo darbo kultūrą (= aptarnaujančio personalo darbo kultūrai). 2. Klientų patenkinimo tyrimą siūloma atlikti kartą *į* (= per) metus. 3. Dauguma lankytojų restorane lankosi kelis kartus *į* (= per) mėnesį. 4. Mokymai truktų 2 dienas, po 8 val. *į* (= per) dieną. 5. Slapto pirkėjo tyrimai atliekami nuolat, po vieną kartą *į* (= per) mėnesį. 6. Mokymai turėtų vykti reguliariai, po 3 kartus *į* (= per) metus. 7. Plačiau *apie prastus atsiliepinimus* (= prasti atsiliepinimai) bus *nagrinėjama* (= nagrinėjami) interviu su UAB direktoriumi. 8. *Pagal 2018 m. balandžio mėn. statistinius duomenis* (= 2018 m. balandžio mėn. statistikos duomenimis), įmonėje dirbo 9 darbuotojai.

Apibendrinant galima konstatuoti, kad „kalbos galutinai neišmokstama net ir aukštojoje mokykloje“ (Girčienė, 2005). Jos, matyt, reikia mokytis visą gyvenimą. Ir čia nereikėtų kaltinti vien tik fakultete dirbančių lituanistų. Jų pajėgos Verslo vadybos fakultete yra menkos. Todėl kalbos taisyklingumo ugdymo turi imtis visi fakulteto dėstytojai. Ypač dideliu reiklumu kalbos taisyklingumo požiūriu turėtų pasižymėti baigiamųjų darbų vadovai. O gal net vertas dėmesio baigiamųjų darbų vertinimo formulės keitimo svarstymas, suteikiant joje minimalų svertinį koeficientą kalbos taisyklingumui?

Išvados

1. Analizuojant baigiamuosiuose darbuose aptiktas leksikos klaidas pastebėta, kad dažniausiai pažeidžiama žodžio reikšmė, rečiau pavartojami neteiktini vertiniai ar verstiniai posakiai, kartais pasitaiko svetimybių, keistinių į gerus lietuviškus atitikmenis tarptautinių žodžių.

2. Darant žodžius baigiamuosiuose darbuose, neretai nepaisoma tikrosios, savos priešdėlio ar priesagos reikšmės, žodžių darybos taisyklių, vartojama klaidingų priešdėlių ir priesagų vedinių.

3. Nagrinėjant baigiamuosiuose darbuose pastebėtas morfologijos klaidas, aptikta klaidingo dauginių skaitvardžių ir įvardžių vartojimo bei neteiktino laipsniavimo atvejų, netaisyklingai pavartotos veiksmožodžio bendraties, netinkamų sangrąžinių veiksmožodžių, gausumu iš šio būrio klaidų išsiskiriančių netaisyklingų dalyvių ir padalyvių.

4. Aptariant sintaksės klaidas išsiaiškinta, jog dažniausiai klystama vartojant šiuos linksnius: vardininką, naudininką, įnagininką ir vietininką, o prielinksninės konstrukcijos vartojamos beveik taisyklingai, tik retkarčiais pažeidžiama prielinksnio į vartojimo ir kai kurių kitų prielinksnių norma.

Literatūra

1. Celiešienė, V., Džežulskienė, J. (2009). Profesinės kalbos pagrindai. Kaunas: Technologija,

2. Girčienė, J. (2005) Lietuvių kalbos pokyčiai ir kalbų dėstymas.// Kalbų studijos aukštojoje mokykloje / Konferencijos medžiaga. Kaunas: KMU.

3. Kazlauskienė, A., Rimkutė, E., Bielinskienė, A. (2009). Bendroji ir specialybės kalbos kultūra. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.

4. Šukys, J. (2006) Kalbos kultūra visiems. Kaunas: Šviesa.

5. Šukys, J. (1998). Lietuvių kalbos linksniai ir prielinksniai: vartoseną ir normas. Kaunas: Šviesa.

**MISTAKES OF THE LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES
IN THE FINAL THESES OF THE OFFICE ADMINISTRATION
STUDENTS AT THE UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES,
FACULTY OF BUSINESS MANAGEMENT**

Elvyra Trimonytė

University of Applied Sciences

Summary

The students of the University of Applied Sciences, Faculty of Business Management prepare their final theses in accordance with the Methodological Guidelines for the Preparation, Execution and Defence of the Final Thesis. One of the general requirements for the theses is an accurate and appropriate use of language. However, in practice, some works disregard this requirement. The article discusses the mistakes of the language for specific purposes discovered in the final theses of the Office Administration students at the University of Applied Sciences, Faculty of Business Management in 2018. It was found that primarily lexical and syntax mistakes occur in the theses along with word formation and morphology mistakes, but their rate is much lower. Selected mistakes are classified in the grammatical aspect, false speech samples are corrected, mistakes are analyzed, and appropriate conclusions are made. The aim of the article is to draw teachers and students' attention to the importance of their native language correctness not only while writing final theses but also in other spheres of life and to emphasize the need for a lifelong language learning.

AUTORIŲ LYDRAŠTIS

Autoriaus vardas, pavardė: Elvyra Trimonytė

Darbo vieta ir pareigos: Vilniaus kolegijos lektorė

Autoriaus mokslinių interesų sritys: profesinės lietuvių kalbos mokymas, IT kalbų mokyme.

Telefonas ir el. pašto adresas: +370 687 69 588, e.trimonyte@vvf.viko.lt

AUTHOR'S COVER LETTER

Author's name and surname: Elvyra Trimonytė

Workplace and position: Lecturer, University of Applied Sciences

Author's research interests: professional Lithuanian language teaching, IT in language teaching

Telephone and e-mail address: +370 687 69 588, e.trimonyte@vvf.viko.lt